

פרשת כי תצא

זה לעומת זה

בכל שבת אנו קוראים בתורה 2 פרשיות: בשחרית קוראים את הפרשה השייכת לשבוע שחלף, ובמנחה את תחילת הפרשה שנקרא בשבת הבאה. השבת נקרא בשחרית את פרשת "כי תצא" ובמנחה את "כי תבוא". ואם 2 הפרשיות נקראות באותה שבת – מוכרח שיש ביניהם קשר.

אבל אם נשים לב לשמות הפרשות, נראה שהם מבטאים עניינים הופכיים זה מזה: "תצא" מול "תבוא", ובהתבוננות בפנים הפרשיות נגלה שגם בתוכן קיימים ניגודים משמעותיים לכאורה: בעוד שבפרשת "כי תצא" מדובר על יציאה למלחמה על אויב, הרי פרשת "כי תבוא" עוסקת בירושת הארץ, בישיבה בה, ועד למצוות ביכורים המתקשרת עם מנוחה ושמחה.

גם בשליחותו של היהודי בעולם קיים ניגוד דומה: יש את מצב המלחמה – כאשר הנשמה, שהייתה מאוחדת עם הקב"ה, יורדת לעולם הזה, מתלבשת בגוף הגשמי, וצריכה "להלחם" בכל החומריות שסביב על מנת לבצע את שליחותה ולגלות אלוקות בעולם. לעומת זאת יש גם את מצב השלום – שבעיקרו יגיע בימות המשיח, כאשר נהיה כבר בסיום כל העבודה הרוחנית בעולם, ובמצב של שלום. אך גם לפני ביאת משיח, כמו למשל בימי שלמה המלך, שרר מצב כזה "איש תחת גפנו ותחת תאנתו" בגשמיות וברוחניות.

להיות כבר במצב של קבלת השכר

האמת היא שהניגוד עוד יותר חד ממה שנראה במבט ראשון, כי לכאורה לא מדובר כאן רק על עבודה מתוך מנוחה או עבודה מתוך מלחמה, אלא שפרשת "כי תצא" מבטאת את מצב העבודה של היהודי בעולם ובגלות, ופרשת "כי תבוא" קשורה עם השכר שנקבל לעתיד לבוא, בזמן משיח.

גם בפרקי אבות הנאמרים בשבת זו (=בשנת תנש"א, בה נאמרה השיחה), פרקים א-ב, יש פער דומה: פרק א' מדבר על העבודה בעולם "והעמידו תלמידים הרבה", ופרק ב' מסתיים ב"ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא", שלב השכר!

אולם למילה "דעת" יש בתורה גם משמעות של התחברות: "ודע שמתן שכרן..." פירושו גם "התחבר למתן השכר". כלומר, אומרים לנו כאן כבר כעת להתחבר ולהיות במצב שהוא מעין השכר - מצב כמו שיהיה בקבלת השכר הסופית לעתיד לבוא.

בפרשת "כי תצא" עצמה יש התייחסות למצב דומה: מדובר שם על דין פועל שעובד בשדה או בכרם, ועל חיובו של בעל הבית לתת לפועל זה לאכול מהפרות אותם הוא קוטף. כלומר: כבר תוך כדי העבודה מקבלים שכר מסוים. זאת מלבד החיוב (המובא גם הוא בפרשה) "ביומו תתן שכרו" – לשלם לשכיר את משכורתו באופן מיידי ולא לעכב אותה.

עבד או פועל?

אם כך, לפועל מגיעה משכורת, ואף "תגמולים" תוך כדי עבודתו, אך האם נאמר שגם לעבד שעושה את עבודתו – מגיעה משכורת?? הפועל מקבל משכורת כיוון שהסכים מתוך בחירה חופשית לבוא לעבוד, הייתה לו אפשרות לעשות דברים אחרים במקום זאת. אך העבד שאין לו כל בחירה או ברירה, ועושה את תפקידו מתוך הכרח – לא מקבל על כך כל שכר ותגמול.

ובאמת במלחמה בה פותחת פרשת "כי תצא" מציין רש"י מיד שמדובר במלחמת רשות, ולכן מגיע על כך שכר. הן את השכר של עבודה באופן של מנוחה ורווחה כבר בזמן הגלות והעבודה (החיוב לתת לפועל לאכול מהשדה והכרם בזמן עבודתו), והן את השכר הסופי של ימות המשיח. אולם בני ישראל נקראים הרי "עבדים" לקב"ה, ועבודתו הרוחנית של היהודי בעולם ובהעלאת גופו לקדושה היא חובה, ולא רשות, וכפי שכתוב במשנה: "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני" – עבודה שהיא חובה, אז מה פתאום שכר?

אנחנו "כי תצא"...

נשמתו של היהודי, כפי שהיא כרגע בעולם, אכן יש לה חובות, אולם אם נברר את מקורה ושרשה, מהיכן יצאה ובאה, נגלה כי בשרשה הראשון היא מאוחדת ממש עם הקב"ה. כפי שמציין האדמו"ר הזקן בספר התניא שהנשמה היא "חלק אלוקה ממעל ממש", וכפי שכתוב בזוהר שנשמות ישראל והקב"ה הם דבר אחד ממש. חז"ל אומרים כי כשרצה הקב"ה לברוא את העולם, הוא התייעץ על כך כביכול עם נשמות הצדיקים! אם כן, בהחלט מתאים כאן לומר שמדובר "במלחמת הרשות" – שיהודי עובד בעולם מתוך בחירה, ודינו כדין הפועל. שכן רק ברשותם של ישראל (כביכול) שבהם נמלך הקב"ה לברוא את העולם,

התרחשה ירידת הנשמה ממדרגתה המיוחדת והנעלית כל כך – לעולם הזה שהיא הרבה הרבה מעליו, על מנת לעבוד בו ולגלות בו אלוקות.

אך כדי לעשות את העבודה בעולם בשלמות הנדרשת, לעשות מהעולם דירה לה' ולגרום שהקב"ה יתגלה בביאת המשיח בעולם הזה הגשמי והחומרי, בכל עצמותו (כפי שאדם מרגיש "בבית", פתוח, משוחרר וגלוי לגמרי) – יש צורך שגם כאשר נשמתו של היהודי נמצאת בעולם היא תישאר קשורה ומאוחדת באופן מוחלט עם ה'. זו ההדגשה של "כי תצא" – שיורגש ביהודי כל הזמן כי הוא קשור בשורשו למעלה וכאילו ברגע זה הוא יוצא משורשו ובא למטה.

ובאמת רואים שהיהודי, בכל מצב שלא יהיה מבחינה רוחנית, כשהוא עומד בניסיון של עבודה זרה לא יהיה מוכן לכפור בה' – משום שתמיד הוא קשור עם שורשו למעלה ומאוחד עם ה'!

ה"כי תבוא" של היהודי

וכאשר נשמת היהודי יורדת ובאה לעולם, אין מתאימות מהמילים שבתחילת פרשת "כי תבוא" כדי לתאר את פעולתה. "כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוקיך נותן לך נחלה": גם כשיהודי בא ונכנס אל תוכה של הארץ הגשמית, הוא הופך אותה בעבודתו ל"הארץ" – בהא הידיעה, ארץ ישראל, מקום ראוי ומתאים למעלתם האמיתית של ישראל המאוחדים עם ה', להיות דירה להקב"ה בה ישכון בכל עצמותו.

כפי שמודגש גם בהמשך הפרשה, בידינו ביכורים – שבאמצעות עבודתנו זו בבירור והעלאת העולם לקדושה, מתגלית מציאותם האמיתית של ישראל שנקראים "ביכורים", על שם שקדמו לכל דבר והם דבר אחד עם הקב"ה, ולכן על ידם מתגלה כבודו של ה' בעולם. רק מי שמאוחד כל כך עם ה', מסוגל לעשות מעולם כה נחות מבחינה רוחנית – דירה להקב"ה בעצמו, "לעצמותו יתברך".

זה מה שאומר לנו החיבור של "כי תצא" ו"כי תבוא", העבודה עם השכר: כבר בתחילת העבודה של היהודי בעולם, "כי תצא", מלחמתו עם הרע בעולם וההסתר על אלוקות – מתנהלת באופן של מנוחה, "כי תבוא", מתוך שלווה וביטחון. זאת דווקא משום שהנשמה מחוברת כל הזמן עם מקורה ושורשה, ומלכתחילה עבודתה היא באופן המושלם בה היא תהיה בביאת משיח – מצב המקביל לשרשה הראשון בו היה ניכר בה אחדותה עם ה'.

"שכר מצווה-מצווה"

אדמו"ר הזקן מסביר בתניא ש"תכלית בריאת עולם הזה הוא שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" – דבר שיושג רק בימות המשיח, ותלוי במעשינו ועבודתנו היום בעולם. כלומר: השכר הנעלה והמופלא הזה שכולנו כה משתוקקים לו כבר; "ימות המשיח", נפעל תוך כדי עבודתנו בעולם.

זהו הפירוש "שכר מצווה-מצווה" – שכר המצווה מורכב ממה שגורמת בעולם המצווה עצמה! היא עצמה, פעולת המצווה, גורמת את התוצאה אליה רצינו להגיע... כל מצווה ומצווה שיהודי עושה פועלת בעולם עוד ועוד גילוי אור אלוקי. וזה גם פועל ועוזר ליהודי שקיים את המצווה בענייניו הפרטיים, ומביא לאותו יהודי ישועות וגאולות בכל מה שהוא צריך בגשמיות וברוחניות, כך שהעבודה נעשית מתוך מנוחה ושלווה. כך מקיים ה' בנו "ביומו תתן שכרו" – שכר מייד. וכן בכך הוא מקיים את העיקרון ההלכתי המורה לבעל הבית לתת לפועליו לאכול מיבול השדה בו הם עובדים בעבורו (סיפוק צרכיו הבסיסים של היהודי) ואף מפרי הכרם אם בו הם עובדים (מאכל של עונג המקביל לצרכים בהרחבה). זאת מבטיח לנו ה' על מנת שנוכל לעשות את עבודתנו באמת באופן של "מלחמה מתוך שלווה ונחת".

ועם זאת אור אלוקי זה כבר מצטבר גם לגאולה הכללית של כל עם ישראל וכל העולם – ביאת משיח. הדבר משול לתיבה (כספת...) בה אנו שומרים את כספנו ואוצרותינו המצטברים. הכספת אמנם נעולה, אולם הרכוש שבתוכה שייך לנו גם כעת, וביכולתנו לפתוח אותה בכל עת על ידי פעולה כל שהיא הידועה לנו. גם את כספת השכר המצטבר על מעשינו ועבודתנו בעולם – ביאת משיח והתגלות אלוקות בעולם – יכול כל יהודי לפתוח ולגלות בכל עת על ידי מצווה נוספת בה הוא מכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות ומביא את הגאולה, בה השכר הוא לא רק רוחני, אלא גם (כתוצאה מגילוי האור האין סופי של ה') שכר גשמי של "מעדנים כעפר" וטוב גשמי מוחלט.

אלול - חיבור של שכר ועבודה גם יחד

הדבר מתקשר גם לחודש אלול, שהוא חודש חשבון הנפש והתיקון על השנה החולפת, וממילא גם זמן קבלת השכר על כל מה שהיה. וביחד עם זה הוא גם חודש ההכנה לשנה הבאה, ובזאת הוא מבטא את שליחותו ועבודתו של היהודי בעולם, התפקיד עליו הוא מקבל את שכרו.

ולכן אלול הוא ראשי-תיבות של "אני לדודי ודודי לי" – כבר בתחילת העבודה, "אני לדודי", מודגשת ההתאחדות המושלמת של היהודי עם הקב"ה בגאולה האמיתית והשלמה, עליה נאמר "העולם הזה-אירוסין היו... לימות המשיח יהיו נישואין".

נישואין הוא גם מלשון "נשא" – נשיאת ראש, ששלימותה במשיח, שנאמר בו "ירום ונשא וגבה מאוד", ועל ידו נעשית שלימות הנשיאות ראש של כל אחד ואחד מבני ישראל, בגאולה האמיתית והשלמה תיכף ומיד ממש!

הדבר מודגש במיוחד בשנת תנש"א, שהיא גם השנה שמלך המשיח נגלה בה והוא עומד על גג בית המקדש ואומר ענווים הגיע זמן גאולתכם! ומכיוון שנמצאים בחודש האחרון של השנה אי אפשר לדחות זאת עוד, וצריכים לקבל את שלימות השכר של ימות המשיח ותחיית המתים והאלף השביעי – בהווה, וברגע זה ממש!

ובפרט כאשר ימים אלו הם ימי הנישואין של רבותינו נשיאינו, נשיאי הדור, ש"הנשיא הוא הכל", ובפרט נשיאי חב"ד, המגלים ומפיצים את מעיינות החסידות המביאים את משיח – י"א אלול, יום הנישואין של כ"ק אדמו"ר הרש"ב, וי"ג אלול, יום הנישואין של כ"ק אדמו"ר הרי"צ.

ובפרט שבהמשך לנישואי הרבי הרי"צ הייתה התייסדות ישיבת תומכי-תמימים בט"ו אלול – הרי"צ הציע לאביו להקים את הישיבה ואביו מינה אותו למנהל-פועל של הישיבה – הישיבה שתלמידיה נקראים "תמימים" משום שהם לומדים את התורה תמימה, נגלה ופנימיות ביחד, וגם את פנימיות התורה לומדים כמו סוגיות בנגלה, בדוגמת המצב בימות המשיח. ולכן הם נקראים גם "חיילי בית דוד", שהם מנצחים את המצב של "חרפו עקבות משיחך" ופועלים את התגלות משיח. ובפרט שהמצב של "חרפו עקבות משיחך" כבר הסתיים, שהרי כבר סיימנו את מזמור פ"ט בו נאמר "חרפו עקבות משיחך" ונמצאים כבר ב"שנת הצדיק", התקופה של "תשרה שכונה במעשי ידיכם", תקופת השכר.

(ע"פ שיחת ש"פ תצא, ה'תנש"א)

לפרסם שאנו נמצאים כבר בתקופת תשלום השכר! (מדברי הרבי בשיחה)

לפרסם בכל מקום ומקום שעומדים בסיום וחותרם דמעשינו ועבודתינו ("כי תצא למלחמה על אויבך") ובהתחלת התקופה דתשלום השכר, "מתן שכרם של צדיקים"... ובהתאם לכך צריכה להיות העבודה גם בעניינים השייכים לימות המשיח, החל מלימוד התורה בענייני משיח וגאולה ובית-המקדש, ועוד ועיקר – מתוך מנוחה והתיישבות, שמחה וטוב לבב, כולל גם על ידי עריכת התוועדיות של שמחה, ובמיוחד בשייכות לשמחת נישואין ושבעת ימי המשתה... בדורנו זה, שנשיא הדור, כ"ק מורי וחמי אדמו"ר, ששמו השני "יצחק", על שם הצחוק והשמחה, הוא נשיא השמיני ("אז" בגימטריא שמונה) להבעל-שם-טוב, נעשה הענין ד"ימלא שחוק פינו" (לא בלשון עתיד, "אז", אלא) בלשון הווה.

"המעשה הוא העיקר" - ההוראות לפועל שמביא הרבי בשיחה

לפרסם שנמצאים בסוף זמן העבודה ותחילת השכר, ולכן העבודה צריכה להיות בלימוד ענייני גאולה, משיח ובית המקדש, ומתוך שמחה. להתוועד מתוך שמחה – כולל שמחת נישואין וסעודת עניים במקביל לסעודת החתונה. לפרסם את שליחות תומכי-תמימים: שבכל בית ילמדו את פנימיות התורה, נוסף ללימוד התורה בכלל. לפרסם את הצורך לספק את צרכי החגים (סוכות וראש השנה) מראש לכל הזקוקים לכך.